

ТЕКСТ СТАТТІ ТУТ

Ф. С. ЯЦЕНЮК (Чернівці)

**До 100-річчя
від дня народження О. П. Оглоблина**

Під такою назвою 6 грудня 1999 р. на історичному факультеті Чернівецького державного університету ім. Ю. Федьковича пройшла ювілейна науково-практична конференція, присвячена 100-літтю від дня народження Олександра Петровича Оглоблина.

На конференцію зібралося понад 200 студентів і викладачів. Вступним словом її відкрив проф. *Василь Ботушанський*, завідувач кафедри історії України. Він, зокрема, наголосив на тому, що у відновленій Українській державі формується об'єктивно-наукова концепція історичної науки. З небуття повертаються імена видатних українців. Серед них Олександр Оглоблин, чиє ім'я стоїть поруч з іменами таких українських учених, як Володимир Антонович, Михайло Грушевський, Іван Крип'якевич та ін. Багато десятиліть ім'я ювіляра всіляко замовчувалося або зневажалось. Тепер настав час, коли ми повинні назвати речі своїми іменами, а до свідомості кожного українця донести імена тих людей, які своєю невтомною, самовідданою працею формували українську історичну науку (здебільшого не зі своєї вини) поза межами України.

Доповідь "Життєвий і творчий шлях Олександра Оглоблина" виголосив декан факультету, зав. кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин, проф. *Юрій Макар*. Він, зокрема, наголосив на тому, що ювіляр за-

лишив нам велику наукову спадщину — понад тисячу праць як надрукованих, так ще й не опублікованих. Мабуть, немає ні однієї ділянки історичних досліджень, якою б не цікавився Олександр Оглоблин. Чи не найбільший внесок він зробив у справу вивчення української історіографії, краєзнавства, історичної географії, історії української культури та церкви.

Особливе місце в працях проф. О. Оглоблина посідає дослідження економічної історії України, починаючи від мануфактури часів козаччини і закінчуючи промисловим виробництвом нинішнього століття. Автор задумав її як багатотомне видання. Три томи побачили світ. І то один з них був конфіскований радянськими властями.

Протягом усього свого творчого життя вчений постійно займався політичною історією України. Завдяки зробленому ним та іншими українськими вченими старшого покоління ми сьогодні маємо можливість продовжити дослідження історії нашої державності, опираючись на їх науковий доробок.

Вимушений залишити Батьківщину, Олександр Оглоблин поза її межами продовжував плідно працювати. Гірко йому було творити історичну науку відірвано від України, але втіхою для нього було те, що він мав можливість працювати вільно, без ідеологічних рамок, в які було втиснуто історичну науку в Україні.

Проф. О. Оглоблин зробив усе від нього залежне, щоб світ довідався можливо більше про Україну, викладав її історію в американських університетах, написав чи не більшу частину історичних гасел для "Енциклопедії українознавства". Завершуючи свій життєвий і творчий шлях, видатний учений заповів усю свою видану і невидану наукову спадщину своєму гідному учневі і продовжувачу проф. Любомирові Винареві. Останній поставив собі за мету донести науковий доробок О. Оглоблина до широких кіл науковців в Україні. Адже більша частина цього доробку видатного вченого поки що за кордоном.

Доцент *Тамара Марусик* зробила доповідь "Олександр Оглоблин і Українське Історичне Товариство", в якій привернула увагу присутніх на багатогранній науково-організаторській діяльності вченого. Зокрема, він був першим головою створеного 1965 р. Українського Історичного Товариства ім. М. Грушевського — організації українських істориків у діаспорі. Ініціатором його створення виступив молодий ще тоді проф. Л. Винар. На його ж пропозицію керівником Товариства було обрано О. П. Оглоблина, зважаючи на його роль і авторитет у наукових колах як діаспорних учених, так і американських науковців.

Нинішнього року Товариству виповнюється 35 років. Олександр Петрович очолював його майже два десятиліття. Під його орудою Товариство набирало сили, розбудовувалося, стало помітним явищем не лише в середовищі української громади на Заході. Воно виявилось тією ланкою, за допомогою якої українські історики поруч з іншими науковими установами в діаспорі координували свої зусилля із західними, зокрема американськими вченими. УІТ стало афілійованим членом Американської асоціації істориків. Справу полегшувало те, що Олександр Оглоблин очолював Українське генеалогічне та геральдичне товариство, плідно співпрацював в Українському науковому богословському товаристві, довгий час директорував у Науковій раді Східноєвропейського дослідного інституту ім. В. Липинського, майже два десятиліття очолював Українську Вільну Академію наук у США.

Гідний продовжувач справи Олександра Петровича проф. Л. Винар, очоливши УІТ, продовжив справу його розбудови. Із здобуттям Україною незалежності склалися умови для поєднання зусиль українських істориків

з-за кордону і тих, які працюють в Україні. Нині Товариство має близько десяти осередків у провідних університетах України, поширює через них свій журнал — "Український історик". На Батьківщині розповсюджується щонайменше 600 його примірників. "Український історик" став виданням Вищої Атестаційної Комісії України.

Заст. декана історичного факультету, д-р іст. наук, проф. кафедри історії України *Олександр Добржанський* виголосив доповідь "Історія України кінця XVIII — початку XX століть у творчості Олександра Оглоблина". Цінність його наукового доробку, наголосив доповідач, полягає не лише в тому, що він охопив своїми дослідженнями економічну та політичну історію України, історію української культури, церкви, допоміжні історичні дисципліни, але насамперед глибоко аргументував їх архівними матеріалами, багато з яких, на жаль, тепер уже втрачено. Останнє особливо стосується тих чи інших конкретних промислових або просто господарських підприємств, які були свого часу ліквідовані чи просто їх документація не дійшла до державних архівів України.

Доповіді викликали чимало запитань та їх жваве обговорення.

Із заключним словом виступив проф. *Василь Ботушанський*, який ще раз наголосив на значущості особи проф. Олександра Оглоблина для української історичної науки і закликав присутніх, особливо студентів, до реального вивчення його наукової спадщини. Він висловив сподівання, що ім'я О. П. Оглоблина посяде належне місце серед видатних українських учених.